

Adabiyot, madaniyat yashasa — millat yashaydi

Ўзбекистон adabiyoti va san'ati

1956-yil 4-yanvardan chiqa boshlagan

ADABIY-BADIY, MA'NAVIY-MA'RIFIY, IJTIMOIY GAZETA

2022-yil 12-avgust / № 27 (4686)

ЯНГИ ЎЗБЕКИСТОНДА ЭЛ АЗИЗ, ИНСОН АЗИЗ

Аҳмаджон МЕЛИБОЕВ,
Ўзбекистонда хизмат кўрсатган журналист

ЎЙГОНАЁТГАН ФИР

Давлат ва жамиятнинг маънавий ҳаётида муҳим бурилиш нуқталари бўлади ва улар мазкур воқеалар гувоҳларининг оңг-шуурига нақшланади. Бундай бурилишлар ўз-ўзидан, стихияли равиша эмас, аниқ ва равшан зарурат асосида, маънавий уйғониш, миллий тафаккур ривожи бағрида етилади. Ўзбекистон Республикаси Президенти Шавкат Мирзиёевнинг 2017 йил 3 август куни мамлакатимиз ижодкор зиёлилари вакиллари билан бўлган учрашуви шундай нуқталардан бири бўлди.

Самимий мулокот, эркин ва очик фикрлаш тарзида ўтган ушбу учрашува милий маданиятимиз, маънавий-ахлоқий қадрияларимиз, адабиёт ва санъатимизни ривожлантириш билан боғлиқ кечитирниб бўлмайдиган муаммолар, уларни ҳал этиш йўллари, бу борада ижодий уюшмалар, давлат ташкилотлари олдида турган муҳим вазифалар ҳакида сўз борди. Зиёлилар давлат раҳбарлигига келган янги етакчина тинглаш баробариди, у билан самимий, очиқасига юзма-юз фикрлашиб имкониятига эга бўлди, дил тубига чўккан мушоҳадаларини эмин-эркин байн қилди. Учрашува сўз олган Ўзбекистон халқ шоири Ҳалима Худойбердиева, Ўзбекистон халқ рассоми Акмал Нур ва бошқаларнинг танқидий фикрлари, таклифлари шу ернинг ўзида инобатга олинди.

Учрашува қатнашар эканман, кўнглимдан кўп нарсалар ўтди. Жаҳон давлатчилиги тарихидан маълумки, раҳбарликка келган ҳар бир етакчи ўз фаолиятини турли даражадаги ислоҳотлардан бошлавди, янги режалар тулади. Собиқ тузумнинг сўнгги йилларида бунга кўп бор гувоҳ бўлди. Хулоса шуки, иктисодий ва маънавий асоси суст, ҳалқнинг турмуш тарзи, даромад-буромади, тинчлик-тотувлик, ахлиноқлик билан бевосита боғлик бўлмаган режаларнинг кўп ўз-ўзидан қоғозларда қолиб кетарди.

Ўзбекистоннинг янги раҳбари ўз фаолиятининг дастлабки қадамларидек сиёсий қатиъияти, мантиқий таҳлил-мушоҳадалари, мамлакат ичкариса, якин-йирокларда кечаттан жараёнларга тамомила янчича муносабати, камчилик ва янгилишларни рўй-рост этиши ва бу билан ўзи-

га хос ошкоралик даврига йўл очатгани эл-юрт эътиборига тушди. Жамият ҳаётида янги умидвор наисимлар эса бошлади. Шавкат Мирзиёевнинг йил адогида мамлакат Парламентига биринчи муроҳоатида давлат ва жамият ҳаётининг барча соҳаларини тубдан янгилашга қаратилган инновацияни ривожланиш йўлига ўтиш зарурлиги, замон шиддат билан ривожланиб бораётган ҳозирги даврда янги фикр, янги foяга таянган давлаттинга ютуққа эришиши алоҳида тъкидланди.

Бундай позиция дунё давлатлари раҳбарлари, таникли сиёсатдонлар, иктисадчилар назаридан четда қолмади. 90-йиллар бошида истиқлолимизга истехзо билан қараганлар, бу мамлакат Москвасиз яшай олмайди, миллий маҳдудликка берилади, дея башорат қилгандар 2017 йили Ўзбекистон раҳбариятидаги ўзгаришни ҳам шундай олакараш билан кутиб олишганди. Шавкат Мирзиёевнинг “Одамлар давлат учун эмас, давлат одамлар учун ишлайди”, “Биз муаммоларни ҳалқимиз билан бамаслаҳат ҳал этамиш, минг йиллик қўшичиликни тиклаймиз, ҳамманинг ҳурматини жойига қўяймиз”, деган сўзлари кўпларни хушига келтириб кўйди.

► 2

ВАТАН ҲИМОЯЧИСИГА МУНОСИБ СОВФА

“Алномиш” достонида Барчин алпларга: “Ей тортишса ёйи синмай қолганга, мен тегаман шул ёяндос полвонга”, “Минг қадимдан танга пулни урганга, мен тегаман шул қарчигай мерғанга” деб бежиз шарт қўймаган эди. Чунки бундай фазилатларга ҳаётнинг паст-баландини кўрган, маънан ва жисмонан чиниқан, синовларда тобланган кишигина эга бўлди.

Бугун чин ватанпарварлики мадҳ этувчи, садоқат ва мардлийдан сўз очувчи китоблар гулдастаси дунё юзини кўрди.

Яқинда Ўзбекистон Ёзувчilar уюшмаси томонидан Мудофаа ва Маданият вазирларини ҳамда Республика Маънавият ва маърифат маркази билан ҳамкорлигига “Мард аскарга совфа” руники остида 11 та ихчам китоб Ватан ҳимоячиларига тақдим этилгани фикримизнинг ёрқин далилидир.

“Боболардан мерос матонат”, “Байроқ”, “Енгмоқ бор, енгилмоқ йўқ”, “Кўёш ҳам олов” каби ҳикоялар, “Сенсан номус ва шамъин маним”, “Ватан байроғини ўтган ўғлонлар”, “Ватан бўлмас Ватандан ташқарида” каби шеърлар ҳамда “Улуғимсан,

Ватаним!” кўшиклар тўплами юрт ҳимоячиларида ватанпарварлик, жасорат, матонат, фидойилик, ор-номус сингари юксак инсоний фазилатлар қадр-қимматини, аҳамиятини ошириши шубҳасиз.

Куролли Кучлар академиясида ўтган мазкур китоблар тақдимотига багишиланган тантанали маросимда Ўзбекистон Республикаси Президентининг маслаҳатчиси Хайридин Сultonov, Мудофаа вазири Баҳодир Қурбонов, Маданият вазири Озодбек Назарбеков, Ёзувчilar уюшмаси Раис Сирохиддин Сайид, Республика Маънавият ва маърифат маркази раҳbari Минҳоижиддин Ҳожиматов, Ўзбекистон халқ шоири Икбол Мирзо ҳамда бир гурух олимилар, ёзувчи ва шоиirlar, ижодкорлар, давлат органлari ва ташкилотларining масъул вакиллari иштирок этиди.

Мазкур тадбирda тақдим этилган “Мард аскарга совфа” руники остида чоп этилган китоблар келгусида ёшларимиз, айниқса, ўзбек аскарларининг онги ва қалбида ҳарбий хизматга бўлган фидокорона муносабатни ҳамда, шахсий таркибининг она юртимизни ҳимоя килишига бўлган ишончини янада мустаҳкамлаши, шунингдек, ёв авлод қалбига миллий гурур ва жанговарлик руҳини сингдиришга хизмат қилиши алоҳида тъкидланди.

Тадбирda таникли хонандалар томонидан юртни мадҳ этувчи куй ва қўшиклар ижро этилди.

Тадбирda таникли хонандалар томонидан юртни мадҳ этувчи куй ва қўшиклар ижро этилди.

ҚЎРҚМАС ВА ШИЖОАТЛИ

“Олтин авлод”нинг тарихий ғалабаси

Буюк Британиянинг The Guardian нашри ўзбекистонлик шоҳмотчи-ларга “Қўрқмас ва шиҷоатли” деб таъриф берди

“Супрада бўлса, урпокқа чиқади”, – дейди доно ҳалқимиз. Қадим-қадимдан бобо-момоларимиз зот сўраган. Зотни айнитмаслики, зотни тоза тутишини авлоддан-авлодга васията даражасида кулогига куйиб келган. Зот талашган. Зотда ҳикмат борлигини билишган.

Ўзбек ўғлонлари ҳаваскор боксда сайрәмизнинг пешкадамига айланниши.

Энди энг гўзал ақл спорти – шоҳмотда мўйлаб сабза ура бошлаган ўспиринларимиз манаман деган дунё шоҳмот устарларини жойига “милхаб” кўяётгани беҳад таҳсинга сазовор.

Куни кеча Ҳиндистоннинг Ченнаи шаҳрида бўйлаб ўтган 44-Бутунжоҳон шоҳмот олимпиадасида ўзбек ўғлонлари – Нодирбек

Абдусатторов, Нодирбек Ёқуббоев, Жавоҳир Синдоров, Жаҳонгир Воҳидов ва Шамсиддин Воҳидовлар чемпионликни кўлга киритиши. Бу тарихий ғалаба шуниси билан аҳамиятилики, шоҳмотчиликни чемпионликка ютиқиқсиз етиб бориши. Бундан ташқари, амалдаги ФИДЕ чемпионлари ҳам олимпиада чемпиони бўлишни орзу қилишади. Ўғлонларимиз хориж матбуоти бот-бот тақрорлаётгандек, мардоновар ўйин кўрсатиши.

Шоҳмот – тафakkur ўйини. Шоҳмот кўпроқ шөвриятга якин. Шоҳир шоҳмотчи ижоддининг якунини олдиндан тасаввур қила олмайди. 64 катақда саноқсиз юришлар турганидек, Сўз олами сўз ўйинларининг ҳам сўнги йўқ. Шоҳмот ва ижод эгиз тушунча. Иккиси ҳам инсонни босиқликка, сабрга,

мулоҳазакорликка, алал-оқибат доноликка тарбиялайди. Шахсий кузатувимга кўра, (кучли) шоҳмотчи ижодкорларнинг ижодпира мантиқ устувор, ранг-баранглиқ, ўзига хослик яққол сизилиб турди.

Ўзбек ижодкорлар уртасида Озод Шарафиддинов бошлиб берган, Эркин Воҳидов давом эттирган анъанавий шоҳмот гурнглари ҳали-ҳануз давом этмоқда. Ўзбекистон Ёзувчilar уюшмаси ҳар йили Дўрмон ижод бояғида Наврӯз шахмат турнири ўтказади. Тадбирда 30-40 нафар ижодкор қатнашади. Мусобақа баҳона, дийдорға фанимат. Шунингдек, шоҳмот гурнглари қатнашчилари – Озод Шарафиддинов, Эркин Воҳидов, академик Баҳтиёр Назаров, Мирлӯлут Мирзо, Насриддин Муҳаммадиев, Баҳодир Саримсоқов, Сайди Умировлар хотириси ёдланади.

Шунингдек, йил давомида Ўзбекистон Республикаси Шахмат федерацияси, таҳририятлар ва ҳомийлар томонидан турли мусобақалар ўтказилиб турилади. Ушбу мусобақаларни димирий ширирокчилари – Ўзбекистон Ҳаҳромони Иброрим Фағуров, Ҳуршид Дўстмурҳаммад, Шодмон Отабек, Ҳабиб Темиров, Сувон Мели, Асрор Мўмінов, Очил Ҳазрат, камина ҳисобланышади. Кейинги пайтда “улок” қа давоғар ёш ижодкорлар ҳам кўпайб бормоқда.

Суюкли шоиримиз Эркин Воҳидов таъбири билан айтганда:

**Шахмат абадийdir, шеър ҳам абадий,
Юриш тугамасу сўз бўлмас тамом.
Шахмат таҳтасида, шеър майдонида
Фоялар кураши этади давом.**

Носиржон ТОШМАТОВ

ҲАМАЛ АЙВОНИДАГИ БЎЗТЎРҒАЙ

Ўзбекистонда хизмат кўрсатган маданият ходими, таникли шоир ва ёзувчи Эшқобил Шукурнинг 60 йиллиги муносабати билан Сурхондарё вилоятининг Термиз, Кумкўрон ва Бойсун туманларида адабий анжуманлар, учрашувлар ва давра сухбатлари бўлиб ўтди. Дастилб Термиз шаҳридаги Санъат саройида шоир таваллудининг 60 йиллик юбилейни нишонланди. Сурхон ахли адабиёт байрамига ташриф буюрган меҳмонларни шоир ҳаёти ва ижодига оид турли хил кўргазмалар, мусикий чиқишилар билан қарши олди.

– Эшқобил Шукурнинг турли йиллarda битилган асарларида инсоннинг руҳан озодлиги, қалб кечинмалари бадиий талқин этилади, – деди тадбирда иштирок этган Сурхондарё вилоят ҳоқими Тўра Боболов. – Шоир шеърлари мажозийлиги, қадимий оҳангларга йўғилгани билан ўзига хосdir. Бу шундай назмки, сўфиёна накъллар адабий талқинда сувратланади.

Пойтаҳдан ташриф буюрган таникли ёзувчи шоирлар Эркин Аззам, Махмуд Тоир, Салим Ашор, Шодмон-қал Салом, адабиётшунос Абдулла Улуғов ва бошқалар умрининг қарийиб кўрк йилини илму ижодга багишишаган Эшқобил Шукурнинг илмий, бадиий, публицистик фаолияти, ижодининг таъкидланди.

Адабий-маърифий тадбирлар Термиз шаҳридаги “Нигинабону” тантаналар саройида, сўнгра Кумкўрон ва Бойсун туманларида давом этиди. Айниска, шоир таҳсил олган Кумкўрон туманидаги 17-мактаб ҳовлисида ўтказилган тадбир ҳаёти адабий ажуманига айланниб кетди. Учрашувлар шоир асарлари адабий хазинасидан мунособ ўрин олганлиги таъкидланди.

Сени азиз атаган Ватанни бағрингга бос, Фамингни еб, алқаган Ватанни бағрингга бос, Елканга орт-да юкин, олдга, олга юр, холос! Янги Ўзбекистонда эл азиз, инсон азиз...

Унутма, шу халқ билан азизлардан азизсан, Истиқболи ёртган нур юзлардай азизсан. Бошингта гултоҳ бўлган шу сўзлардай азизсан: Янги Ўзбекистонда эл азиз, инсон азиз!

Гавҳар ИБОДУЛЛАЕВА

Мазкур тадбирda тақдим этилган “Мард аскарга совфа” руники остида чоп этилган китобlар келгусида ёшларимиз, айниқса, ўзбек аскарларининг онги ва қалбида ҳарбий хизматга бўлган фидокорона муносабатни ҳамда, шахсий таркибининг она юртимизни ҳимоя килишига бўлган ишончини янада мустаҳкамлаши, шунингдек, ёв авлод қалбига миллий гурур ва жанговарлик руҳини сингдиришга хизмат қилиши алоҳида тъкидланди.

Тадбирda таникли хонандалар томонидан юртни мадҳ этувчи куй ва қўшиклар ижро этилди.

Тадбирda таникли хонандалар томонидан юртни мадҳ этувчи куй ва қўшиклар ижро этилди.

Ашурали БОЙМУРОД

ХУРЛИК

Хурлини қадрига етганлар билар,
Кўнгилни шод, озод этганлар билар,
Ватанини елкада тутгандар билар,
Босган йўлларидан из қолар гуллик,
Онам кўзидағи гавҳарсан, хурлик!

Онам кўзларининг қароғи ўзим,
Тонг билан оқшомнинг фироги ўзим,
Ёргу лаҳзаларнинг чироги ўзим,
Энди бас келолмас адоват, хурлик,
Онам кўзидағи гавҳарсан, хурлик!

Баъзида йиқилдим, баъзан оқсадим,
Аммо йиқилмади буюк мақсадим,
Озодлик, ҳар дамда сени кўмсадим,
Кўнглимидан шеър сизиб чиқаркан нурлик,
Онам кўзидағи гавҳарсан, хурлик!

Хурлик либосини кийинди юрак,
Шу митти вујудга ўз эрки керак,
Ашур, озод бўлдинг, хурлик муборак!
Ақл устун келди, қол қолди зўрлик,
Онам кўзидағи гавҳарсан, хурлик!

ЎЗБЕК ПЎЛАТИ

Ўтли сўйлар, ўтли излар
Ёндирид бу юракни,
Сир сохили қалқиб тушди
Миттигина шахарда.
Увиллайди шамолларинг,
Ўчиб-ёнар чироқлар,
Бешик қушиб алла айтар
Мушфик онанг саҳарда.

Заводнинг илк гудогидан
Ўйонди ўш гўдаклар,
“Аскар келди! Аскар келди!” -
Кунлик хабар бир ёнда,
Ҳам тўлғониб, ҳам пишириб
Сир оқарди белварпо,
Хилковога завод келди,
Фарҳод қалби ёнгандা...

Афсона ҳам ҳақиқатга
Айланаркан бир зумда:
Фарҳод-Ширина манзилида

ЮРДИМ, ИШҚИНИНГ
ҲАВОСИДА ТҰЛУҒСАН

Кўрди олам мардларни.
Пойтешаси чўғд ёниб,
Кўз нурлари чакнади,
Бу манзилда ошиқлар ҳам
Унутдилар дардларни.

Инсон буюк эрур доим,
Қоялардек фурури,
Энг сўнгги дам жондан кечиб,
Ўйлар асл ҳалқини.
Шунда кўрдим мартен ичра
Ўзлигини йўқотмай,
Ҳафизлару Саидларнинг
Ёнаётган қалбини.

Елкасида олам юки,
Ирода ҳам темирдан,
Ватан учун уммоқа шай
Бизнинг темир қанотлар.
Ўша машумъ кирқ тўртчини
Йилининг асл машъали –
Душманга бор ғазаб билан
Кўйилган илк пўлатлар!

Илгарилаб кетди замон,
Пўлат рельслар узайди,
Олис, яқин кўшниларга
Аскотмоқда нарсамиз.
Келажакка умид билан
Дадил қадам ташладик,
Шахримдаги тўнгич уйга
Кўз тиканча барчамиз.

Миттигина шахар ичра
Улуф давлат ўсмоқда,
Мартенчилар юрагида
Ёнсин ўзебек пўлати!
Бир ўлқада яшайдурмен
Кўксим тутиб шамолга,
Истиклолга таянч бўйли
Қолсин ўзбек пўлати!

БЕК ШАХРИМ

Бекободим, беклар ўтган бек шахрим,
Садоқатга баҳш айладинг диллинги.
Томирингда жўшиб օқар шўх нахрим,
Юрагингда асройсан ўз Сирингни.
Бу замининг тарихини англадим,
Ошиқларнинг нидоси бор қалбингда.
Ўтмишиндан кўп ҳикоя тингладим,
Қарзим кўпдир, шахрим, сенинг олдинга.
Сен – Ширинсан, сен – Фарҳодсан, ўзгинам,
Сен – Бобурнинг ором оғлан маскани.
Искандарнинг ўйли тушган юзигини,
Ожиз қалам таърифинги ёзгани.
Чингиз, Мўғул тепалиги сўзласин,
Темурбобо кўкис янглиг қоялар.

Ҳар битта қалб эзгуликни кўзласин,
Бу Заминдан олис кетгай соялар.
Неғанимлар қайрилдилар бошингни,
Сир бўйига ташлаганча бир қафас.
Собит тутдинг пўлатдек бардошингни,
Сен ўт ичра ёнаётган гул, холос.

Сирнинг икки соҳилини ёритиб,
Мўғулгоғдан кун бошланар ҳар наҳор,
Мардлар сендан айро тушмас ор этиб
Эй, кўшга нур бергувчи нур шахар!
Йилларингнинг шамолида ажи сир,
Карвонини кузатувчи сарбоним.
Хисрав йўлини дуч этса ҳам бу тақдир,
Фарҳодларинг бўлмок ёлғиз армоним.
Мактобингни топмасмада, улуғсан,
Вуҷуднинг масрур этишиш истиқол.
Юртим, ишқининг навосига тўлиқсан,
Мухаббатнинг манзилидек мангу қол.

Бекободим, беклар ўтган бек шахрим...

АЕЛ

Бу қандай жозиба, рангин жилолар,
Оламга кўрк бергай ҳусни зеболар,
Унингиз беркадр гавҳар, типлолар,
Меҳр булогидир, маъдандир аёл,
Энг авал онадир, Ватандир аёл.
“Аёллар дафтари” – меҳр дафтари,
Ўнга ёзилажак битиклар бари,
Санамлар сарвари, олам гавҳари,
Баҳордек юз очган чамандир аёл,
Энг авал онадир, Ватандир аёл.

Учинчи Уйлониши завқин улашгай,
Талашса, болам деб ҳар кун талашгай,
Гўё Тўмарисидек ёниб курашгай,
Сўзи гул, узи гул бадандир аёл,
Энг авал онадир, Ватандир аёл.

Меҳр алифбосин ўргатган ёниб,
Гўдаги ёнида, кетмагай тониб,
Яшайди бор ишни елкага олиб,
Гўё ловуллаган гулхандир аёл,
Энг авал онадир, Ватандир аёл.

Тадбиркор, миришкор, ҳар ишда голиб,
Муаллим ўзиди, мен унга толиб,
Яшайди бор ишни елкага олиб,
Гўё ловуллаган гулхандир аёл,
Энг авал онадир, Ватандир аёл.

Хайдангиз юракда колган гардларни,

Аёл бехудага кўйимас шартларни,

Майли, улғатирисн, асл мардларни,

Ортида тойчиғи, самандир аёл,

Энг авал онадир, Ватандир аёл.

Баҳодир БАХРОМ

ЮРАК ЁНГАР ЧАРСИЛАБ

Майли, шошсанг кетавер,
Карвонингга зормасман.
У дунёга бу қизис
Икки дунё бормасман.

Дунё, ахир, дунёда
Севги бор-ку, улуғвор!

* * *

Сен кўксимга бош кўйсанг,
Юрак ёнар чарсиллаб.

Худдики, сайдерлар

Юргуради ҳарсиллаб.

Шамол дўнур довулга,
Бўғзимга тикилади.
Хушиз қолар ой нури,
Чалқанча йиқилади.

Реза-реза тер каби
Суза бошлар булуплар,
Муштлашиб, сукунатни
Буза бошлар булуплар.

Ҳайқиради, фалакнинг
Фазаби беҳуд жўшар.
Томирига сифмасдан
Юргурилар ўт, тошар...

Сескансан, кўзингни
Очар бир-бир ҳавотир.
Кўркма, сени асрайди
Ўтда ёнмас баҳодир.

Умрим йўлларидаги
Тугунча очилгандир.
Сен гулсанки, сен гулдан
Уч ғунча очилгандир.

Ҳаёт – эртак, эртак бу
Ҳаётин ҳақиқатдир.
Ахир, севиб яшашнинг
Ўзи бир тариқатдир.

* * *

Кўзи қора, сочи қора ширмой қиз,
Термулиб ўлмадим суратингизга.
Қайдан сифа қолди бунчалар сабр
Капалакдан нозик юрагингизга.

Кутиб мижжаларим тўклиди дув-дув,
Қошга сунян бўлди киприкларингиз.
Телефоним тинчини бузмади бир бор,
Ҳавода адашди битикларингиз.

Суратда кўзингиз ўйчан турибди,
Юзингизга кулиг келимшиши малол!
Кемага кечиккан одамдай, лабнинг
Шундок теласида хол бор, хафаҳол!

Эҳтимол, мени деб учар хобингиз,
Бўғзингиз куйдириб ўш келар гоҳи.
Шунда ҳам севгисин этломас байн,
Баҳодир Баҳромнинг шу-да, гунохи!

Ўзимни қилсан,
Энди муаммо,
Сиз шеърга айланган илҳом парисиз!
Ҳаётда қандайсиз, билмадим, аммо,
Суратда жудам жозибалисиз!

Юрагим айқиран, тебранар замин,
Ишонинг, севаман – ҳайқириш шартми?
Маҳзун лаҳзаларнинг шивири – ўлим,
Сизизлил олдида ўлим ҳам дардми?

Эй, кўзи, эй, сочи қора навжуон,
Ой нуридан тожлар ясайми сизга?
Ишқ ўтида ёнган шўрлик қалбимни,
Ниҳоҳлаб бўларми суратингизга!

Ёмғирга қасида
Дераза юзида не армон, не сир?
Мавжланар кўнглимнинг тўлқинларида.
Тун бўйи оромин топмаган ёмғир,
Мунғяр қошимдан шундок нарида.

Соябон – халоскор ҳабиб менинг!
Бирга йўл оламиш ишхона томон.
Сиз кириб келасиз хонага, кейин
Ёнишдан тўхтайди ёмғир шу замон.

Бироз тик кўтариб иягингизни,
Сочингиз орқага юради.
Сиз факат асройиз юрагингизни,
Сиз факат қалбимга хужум бошлайсиз!

Сочингиз силкинар бармоқ дастидан,
Сезмайсиз, юзимга кўнтар томчилар.
Тирилиши мумкин ўлган одам ҳам,
Менга жон беради бу аргамчилар!

Ўнг қўлингиз стул дастагин тутар,
Бир қадам орқага юради.
Сиргалиб тушади елкангиз узра,
Ёнишдан тўхтайди ёмғир шу замон...

Вуҷудингиз тинар ёмғирдан холи,
Хотиржам титради елкангиз, кўрдим.
Ҳаётим бир гўзлаб боғдай гуллади,
Ойдин юзингизга термулиб турдим.

Ёмғир ёғмасайди балки сезмасдим,
Сиз чирой кўшгансиз дунё рўйига,
...Тунда ёмғир билан сайди этдим узок,
Кейин соябонсиз қайтдим уйимга.

– Отажон, мени кечиринг, ҳаммаси мени деб бўлди. Мен айбордорман!

– Бўлди, бўлди, ўзингни бос. Кўшёш тўкиш мумкин эмас, – деди Қосим амаки Шоқирнинг елкасига кўлини кўйиб, – ўнингдан тур.

– Ўзим ҳам сезмай қолдим. Бошим бир айланди-ю, кўкрагимни кучли темир панжа чанглаб олди. Оғриғига чидай олмадим, чоги. Кўзимни очсан, бу ердаман, – деди Зафарбой ота паст, хаста овозда. – Ҳозир яхшиман. Аммо дўхтилар бир-иккни кун ўзингиздан кимирламаган, дяяти.

– Бироз дам олишингиз керак, устоз, – деди Рустам.

– Ҳар кадам орқага юради. – Дарвоқе, суюнчи беринг!

– Қани, қани, эштайлик, – деди Зафарбой ота жилмайб. Қолганлар ҳам Рустам томонга юзланди.

– Отажон, табрилашнинг мумкин. Рустамжон. – Зафарбой ота ўрнидан турмочи бўлиб кўзганди.

– Кимирламаган, қимирламаган.

– Баҳодир тегина кўпидагиларини стол устига кўйди-да, отанинг ёнига бориб кўлтиғидан кўтармоқчи бўлди:

– Ассалому алайкум, устоз, – деди Рустам ҳам Қосим амакидан сўнг Зафарбой ота билан сўрашаркан. – Узр, яқинда эшитдим. Баҳодиржон айтди. Ўтган куни тетик эдингиз-ку?

– Овора бўлсиз-да, Рустамжон. – Зафарбой ота ўрнидан турмочи бўлиб кўзганди.

– Кимирламаган, қимирламаган.

– Баҳодир отанинг ёнига тиз чўқди.

– Башингн қалсан, болам. Илм йўли сенга очилгани рост бўлсин, ойдин бўлсин! Тил ўрган, олами кез. Боболаримиз меросини сақла! Ватанга сен сингари фидойилар керак!

– Рустамнинг кўзларига ўш қалди. Қосира пик-пик йиғлай бошлиди. Қосим амаки Шоқирга қараф кўрдимни айтди. Ҳаммадек бош иргаб, рўмочасини олиб кўз ёниши артди. Ҳамма енгил тин олди, чехралар ёришди. Шоқир эса четроқда қўмитниб турган Шоқирага

Ҳар бир даврнинг, ҳар бир эврилишнинг адабиётга, бадий икодга тасъири катта. Адабиёт мөхиятган умуминсониятга дахлор бўлиши мумкин, лекин ҳар бир ижодкор ўзи яшаган даврнинг ҳаёт тарзини, муҳитини, миллат руҳини бевосита ўз асарларида ифода этади. Истиқлол шарофати билан икод аҳли сўз ва қалам эркинлигига эга бўлди. Бошқа шоирлар қаторида Сирохиддин Сайид ижодида ҳам бу ҳол яққол кўзга ташланади. Истиқлолнинг дастлабки йилларида ёзилган “Ватан” шеъри фикризиз далили:

**„Не тонг эди – изғириллар заҳрини тотдинг,
Дастурхонда музтар қолди қанду наботинг.
Шахидларинг номларидир ҳар бир работинг,
Абадий ёд зур асли адабиётинг,
Чўлпон, Фитрат, Қодирий ҳам Усмоним, Ватан...**

Шоир мустамлака даврида миллатнинг бошига тушган оғир кунларни, ҳалқнинг чеккан изтиробларини алам билан тилга олади. Озодлик йўлида шахид кетгандарининг номи билан атагиси келади Ватани.

ВАТАН ВА МИЛЛАТ КУЙЧИСИ

Кейинги бандларда эса ўзбекнинг асрор орзуси бўлган истиқлолга шукроналар изҳор этади: кишинлардан кутилганини, Ватан ўзиники бўлганини, ҳатто шеърларига Афросиёбга тенгдош оҳанглар, Самарқандлардан ранглар олганини фахру ифтихор билан баралла куйлади:

**Боболарим хокини мен юзларга суртай,
Дилимдаги энг муқаддас сўзларга суртай,
Онамдайн азиз нону тузларга суртай.
Озод бўлган оягларин кўзимга суртай,
Ўз ютига қайтиб келган Куръоним – Ватан...**

“Замонлар ўзгаравади, тафаккур, тахайюл эврила-веради, шеъриятда сурат-шакл янгиланаверади... Бундан қаттий назар, ҳар қандай ҳолда адабиётнинг, шеъриятнинг даражаси икки мезон – миллӣ руҳ ва маҳоратга кўра белгиланидан” деб ёзди адабиётшунос Нурбой Жабборов. Сирохиддин Сайиднинг қўйигига шеърида олим таъкидлаган ана шу икки мезон – миллӣ руҳ ва маҳорат юқори даражада намоён бўлган:

**Шабнам-шабнам тонгларда жайронларга айланган,
Онанг сувлар сепгандгарайхонларга айланган,
Бир кечада соғиничинг осмонларга айланган,
Соғинчларингдай зангор осмонлари Ватандир.**

Шоир Ватанин гоҳ ёрдан ҳам гўзал, “парилардан ҳам паририй” бир сулувга менгзайди. Шеър давомида Ватан онага, гоҳ отага қиёс этилади, фарзандни ҳам Ватан тимсоли деб билади. Шоир бир ўринда “Бир фарзанд ўстирганинг – бир Ватан ўстирганинг” деб ёзди. “Гапала-ба” сарлавҳали шеърида “Она, Ватан, фарзанд пайванд дейдай”, деб Ватан номини она ва фарзанд билан ёнма-ён кўяди. “Момолар тўй қўилган айвонлар” тилга олингандана шеър қонида миллӣлик ва узбекона руҳ янада жўш уради.

**Отанг солган уйлар бу – синчлари – бардошларга,
Токлари ўхшаб кетар мўйсафид элдошларга,
Томлар узра чўзилиб кўклар, ой, қўёшларга
Узум узатиб турган наровонлари Ватандир.**

**Давлатимиз раҳбари Шавкат Мирзиёев ташаббуси билан ташкил
этилган республика ёш ижодкорларининг “Зомин қалдирғочлари” семинари
бир неча йиллардан бўён истеъододли ёшларни кашф этиш ва қўл-
лаб-кувватлашга хизмат қилиб келмоқда. Бу йилги семинар тадбирлари
17-19 август кунлари “Дўрмон” ижод уйида ўтказилади.**

Мамлакатимизда бадий ижод билан шуғулланётган ёшларга этибор қартиш, кўллаб-кувватлаш давлат сиёсати даражасига кўтарилиган. Шу максадда 1997 йилда ташкил килинган “Зомин қалдирғочлари” семинари бугунги кунгача ўзбекистон ўзумларни ўшумаси томонидан анъанавий тарзда ўтказиб келинмоқда. Шеърият, наср, драматургия, бадий таржима, болалар адабиёти, бадий публицистика йўналишларидан республика миқёсида қалам тегратётган ёш ижодкорларни кашф этиш, истеъодидин юзага чиқариш, устозлар даврасида маҳорат сабоқларини ўшотириш, адабиёт дунёсидан ўз ўринларини топишда уларга кўмак бериш мазкур семинарнинг бош вазифаларидандир.

Дастлабки семинарларда кашф килинган Уйиган Рӯзинев, Хосият Рустамова, Шодмон Сулаймон, Нодир Жонузок, Гулжамол Аскарова, Бобур Бобомурод, Ориф Тўхташ, Воҳид Лўкмон, Гайрат Мажид, Зилола Хўжаниёзова, Адира Умирова, Ойдиниссо, Гўзалбегим, Шодмонқул Салом, Муҳиддин Абдусамад каби ижодкорларнинг асарлари устозлар томонидан юқори баҳоланган. Бугунги кунда улар сўз майдонида ўз муҳлисларини топиш билан бирга, жамиятимизнинг турли жаҳбалирида мавнавий-маърифий муҳитни янада яхшилаш, эзгу фоялар, олижаноб мақсадларни амалга ошириш йўлида меҳнат қилимоқдалар.

Мальумки, ёш ижодкорларнинг илк тўпламлари “Биринчи китобим” лойиҳаси

рида бунинг гувоҳи бўламиз. Шеър сарлавҳасидан гап устоз ҳақида кетади, деб ўйлайсиз. Лекин унинг устоди аввали – Ватанинг бошоқлари, донлари, гиёҳлари.

**Мен шундайин сўзга тўлдим ичларидан,
Ҳарф ўргандим уйларинг ҳам синчларингдан.
Ҳар қаричи, ҳар губори имло, юртим,
Ҳар бир тоши, ҳар чинори мурло юртим.**

Шоир моҳир ҳайкалтарош ёки уста заргар каби оддий дәталлардан ҳам улуғвор гўзаллик, пурмашно ҳикмат яратади. У Ватан тасвирида кўк токидан, улуғвор иморатлардан, буюк даҳоллардан тортиб оддий хору ҳас, гард ва гиёҳлардан ҳам буюк тимсол сифатида моҳирона фойдаланади:

**Яна нима керак:
Жаҳон майдонига чиқди бир ўзбек,
Тупроқ томларимда улғайган лолам!
Бутун юрт бир қўёш,
Бир порлоқ юздек.
Жингалак сочингдан айланай, болам!
...Темур бобо солган кўргонларгача,
Анҳоринг, сен ўзган айвонларгача,
Ўйлади ҳақинга дуолар айлаб.**

Доирасида чоп қилинади. Иқтидор эгалири юртимизнинг энг чекка нуктларидан, қаерда яшашидан қаттий назар, аввало, ижодкор сифатида тўғри кашф қилинши керак. Республика ижодкорларининг асарлари лойиҳа асосида нашрда тайёрланади ва бу ижод намуналари устоз адилор томонидан “Биринчи китобим” лойиҳасида нашр этиши учун тавсия қилиниши лозим. Шу жараён республикамиз бўйлаб кучли иштеводдод эгаларини бир майдонда жамлашимизга

дойрасида чоп қилинади. Иқтидор эгалири юртимизнинг энг чекка нуктларидан, қаерда яшашидан қаттий назар, аввало, ижодкор сифатида тўғри кашф қилинши керак. Республика ижодкорларининг асарлари лойиҳа асосида нашрда тайёрланади ва бу ижод намуналари устоз адилор томонидан “Биринчи китобим” лойиҳасида нашр этиши учун тавсия қилиниши лозим. Шу жараён республикамиз бўйлаб кучли иштеводдод эгаларини бир майдонда жамлашимизга

дойрасида чоп қилинади. Иқтидор эгалири юртимизнинг энг чекка нуктларидан, қаерда яшашидан қаттий назар, аввало, ижодкор сифатида тўғри кашф қилинши керак. Республика ижодкорларининг асарлари лойиҳа асосида нашрда тайёрланади ва бу ижод намуналари устоз адилор томонидан “Биринчи китобим” лойиҳасида нашр этиши учун тавсия қилиниши лозим. Шу жараён республикамиз бўйлаб кучли иштеводдод эгаларини бир майдонда жамлашимизга

дойрасида чоп қилинади. Иқтидор эгалири юртимизнинг энг чекка нуктларидан, қаерда яшашидан қаттий назар, аввало, ижодкор сифатида тўғри кашф қилинши керак. Республика ижодкорларининг асарлари лойиҳа асосида нашрда тайёрланади ва бу ижод намуналари устоз адилор томонидан “Биринчи китобим” лойиҳасида нашр этиши учун тавсия қилиниши лозим. Шу жараён республикамиз бўйлаб кучли иштеводдод эгаларини бир майдонда жамлашимизга

дойрасида чоп қилинади. Иқтидор эгалири юртимизнинг энг чекка нуктларидан, қаерда яшашидан қаттий назар, аввало, ижодкор сифатида тўғри кашф қилинши керак. Республика ижодкорларининг асарлари лойиҳа асосида нашрда тайёрланади ва бу ижод намуналари устоз адилор томонидан “Биринчи китобим” лойиҳасида нашр этиши учун тавсия қилиниши лозим. Шу жараён республикамиз бўйлаб кучли иштеводдод эгаларини бир майдонда жамлашимизга

дойрасида чоп қилинади. Иқтидор эгалири юртимизнинг энг чекка нуктларидан, қаерда яшашидан қаттий назар, аввало, ижодкор сифатида тўғри кашф қилинши керак. Республика ижодкорларининг асарлари лойиҳа асосида нашрда тайёрланади ва бу ижод намуналари устоз адилор томонидан “Биринчи китобим” лойиҳасида нашр этиши учун тавсия қилиниши лозим. Шу жараён республикамиз бўйлаб кучли иштеводдод эгаларини бир майдонда жамлашимизга

дойрасида чоп қилинади. Иқтидор эгалири юртимизнинг энг чекка нуктларидан, қаерда яшашидан қаттий назар, аввало, ижодкор сифатида тўғри кашф қилинши керак. Республика ижодкорларининг асарлари лойиҳа асосида нашрда тайёрланади ва бу ижод намуналари устоз адилор томонидан “Биринчи китобим” лойиҳасида нашр этиши учун тавсия қилиниши лозим. Шу жараён республикамиз бўйлаб кучли иштеводдод эгаларини бир майдонда жамлашимизга

дойрасида чоп қилинади. Иқтидор эгалири юртимизнинг энг чекка нуктларидан, қаерда яшашидан қаттий назар, аввало, ижодкор сифатида тўғри кашф қилинши керак. Республика ижодкорларининг асарлари лойиҳа асосида нашрда тайёрланади ва бу ижод намуналари устоз адилор томонидан “Биринчи китобим” лойиҳасида нашр этиши учун тавсия қилиниши лозим. Шу жараён республикамиз бўйлаб кучли иштеводдод эгаларини бир майдонда жамлашимизга

дойрасида чоп қилинади. Иқтидор эгалири юртимизнинг энг чекка нуктларидан, қаерда яшашидан қаттий назар, аввало, ижодкор сифатида тўғри кашф қилинши керак. Республика ижодкорларининг асарлари лойиҳа асосида нашрда тайёрланади ва бу ижод намуналари устоз адилор томонидан “Биринчи китобим” лойиҳасида нашр этиши учун тавсия қилиниши лозим. Шу жараён республикамиз бўйлаб кучли иштеводдод эгаларини бир майдонда жамлашимизга

дойрасида чоп қилинади. Иқтидор эгалири юртимизнинг энг чекка нуктларидан, қаерда яшашидан қаттий назар, аввало, ижодкор сифатида тўғри кашф қилинши керак. Республика ижодкорларининг асарлари лойиҳа асосида нашрда тайёрланади ва бу ижод намуналари устоз адилор томонидан “Биринчи китобим” лойиҳасида нашр этиши учун тавсия қилиниши лозим. Шу жараён республикамиз бўйлаб кучли иштеводдод эгаларини бир майдонда жамлашимизга

дойрасида чоп қилинади. Иқтидор эгалири юртимизнинг энг чекка нуктларидан, қаерда яшашидан қаттий назар, аввало, ижодкор сифатида тўғри кашф қилинши керак. Республика ижодкорларининг асарлари лойиҳа асосида нашрда тайёрланади ва бу ижод намуналари устоз адилор томонидан “Биринчи китобим” лойиҳасида нашр этиши учун тавсия қилиниши лозим. Шу жараён республикамиз бўйлаб кучли иштеводдод эгаларини бир майдонда жамлашимизга

дойрасида чоп қилинади. Иқтидор эгалири юртимизнинг энг чекка нуктларидан, қаерда яшашидан қаттий назар, аввало, ижодкор сифатида тўғри кашф қилинши керак. Республика ижодкорларининг асарлари лойиҳа асосида нашрда тайёрланади ва бу ижод намуналари устоз адилор томонидан “Биринчи китобим” лойиҳасида нашр этиши учун тавсия қилиниши лозим. Шу жараён республикамиз бўйлаб кучли иштеводдод эгаларини бир майдонда жамлашимизга

дойрасида чоп қилинади. Иқтидор эгалири юртимизнинг энг чекка нуктларидан, қаерда яшашидан қаттий назар, аввало, ижодкор сифатида тўғри кашф қилинши керак. Республика ижодкорларининг асарлари лойиҳа асосида нашрда тайёрланади ва бу ижод намуналари устоз адилор томонидан “Биринчи китобим” лойиҳасида нашр этиши учун тавсия қилиниши лозим. Шу жараён республикамиз бўйлаб кучли иштеводдод эгаларини бир майдонда жамлашимизга

дойрасида чоп қилинади. Иқтидор эгалири юртимизнинг энг чекка нуктларидан, қаерда яшашидан қаттий назар, аввало, ижодкор сифатида тўғри кашф қилинши керак. Республика ижодкорларининг асарлари лойиҳа асосида нашрда тайёрланади ва бу ижод намуналари устоз адилор томонидан “Биринчи китобим” лойиҳасида нашр этиши учун тавсия қилиниши лозим. Шу жараён республикамиз бўйлаб кучли иштеводдод эгаларини бир майдонда жамлашимизга

дойрасида чоп қилинади. Иқтидор эгалири юртимизнинг энг чекка нуктларидан, қаерда яшашидан қаттий назар, аввало, ижодкор сифатида тўғри кашф қилинши керак. Республика ижодкорларининг асарлари лойиҳа асосида нашрда тайёрланади ва бу ижод намуналари устоз адилор томонидан “Биринчи китобим” лойиҳасида нашр этиши учун тавсия қилиниши лозим. Шу жараён республикамиз бўйлаб кучли иштеводдод эгаларини бир майдонда жамлашимизга

дойрасида чоп қилинади. Иқтидор эгалири юртимизнинг энг чекка нуктларидан, қаерда яшашидан қаттий назар, аввало, ижодкор сифатида тўғри кашф қилинши керак. Республика ижодкорларининг асарлари лойиҳа асосида нашрда тайёрланади ва бу ижод намуналари устоз

